

THE CLEVELAND
MUSEUM OF ART

OSEBERGFUNDET

UTGIT AV DEN NORSKE STAT

UNDER REDAKTION AV

A.W. BRØGGER, HAAKON SCHETELIG

BIND II

OSLO 1928

DISTRIBUERT VED UNIVERSITETETS OLDSAKSAMLING

med vindskier som er fremstillet paa en av Birkamyntene (se C. A. NORDMAN: Nordens äldsta Mynt. Finskt Museum 1923 s. 16 fig. 2). Forøvrig skal vi her indskrænke os til at henvise til endel oplysninger som er samlet av SUNE LINDQVIST i avhandlingen om „Hednatemplet i Uppsala“ (Fornvännen 1923 s. 85 ff.), av THOR KIELLAND i „Norsk Guldsmedkunst i Middelalderen“ Oslo 1927 s. 50—53 og av VALTÝR GUÐMUNDSSON i „Privatboligen på Island i Sagatiden“ s. 151—163. For vore stavkirkers vedkommende kan det henvises til LORENTZ DIETRICHSON: De norske Stavkirker.

DET GJENNEMBRUTTE BRET

Nr. 27. Et *vindskilignende* stort bredt stykke av *bløtt træ*, antagelig *bøk*. Stykkets samlede nuværende længde er 70 cm. Dets nedre del er brukket tvers av paa skraa; bredden er her ca. 24 cm og tykkelsen 4—4,5 cm. Ogsaa i øvre ende er stykket avbrutt, men saa meget er bevart at det kan sees at det har været prydet med et ut-skaaret dyrehode. Av hodet er bare kjæftpartiet og nakkepartiet bevart. Nakken er utført i gjennombrutt arbeide, men tungen er utskåret i overflaten med en dyp konturlinje. Panden har den eiendommelige forlængelse som avsluttes i en bue. Den skraa fure ved overgangen mellem det ornamenterte og det glatte parti er temmelig sikkert merke efter noget som har ligget oppaa brettet i haugen (se bind I s. 30 fig. 10). Brettets bestemmelse er ukjent, og det har intet parstykke, men det har vel snarest været en *vindski*. Dette stykke fandtes i indbrudsgangens øvre lag (se bind I s. 29 og pl. VI nr. 27). I bind I s. 29—30 er det antat at dette brett kan ha tjent som sengetile, men dette kan ikke være rigtig, da stykket er adskillig smalere og tyndere end de sengetiler som ellers kjendes fra Oseberg. Det har snarere været en *vindski*, men det hører ikke til vore telter.

RAMMEVERKET

Dette er tidligere omtalt i bind I s. 68—69, hvor det er nævnt at det efter al sandsynlighet er *skelettet til et slags hus*. Dets dimensioner er 3 m paa langsiden. Høiden har været over 2 m til „loftet“ og yderligere 1 m paa selve galvhøiden. Tverstokkene i grundflaten har været spikret fast paa denne.

Rammeverket bestaar av en *hel række* dels *firesidige* dels *runde stænger*. Paa grundlag av deres indbyrdes stilling i forskibet og ut fra stængenes form lot GUSTAFSON lage den model som er avbildet bind I fig. 56 (her fig. 164). Denne er ogsaa tat som utgangspunkt ved den beskrivelse som gives i det følgende, og stængene beskrives efter deres plads paa modellen. Paa skissen fig. 164 er hver stangs nr. angit, saaledes at man kan se de enkelte stængers plads i konstruktionen.

Nr. 191 A. *Langstok* av *ask*, som er 3,40 m lang, og hvis bredde paa midten er 5,5 cm, mens tykkelsen sammesteds er 4 cm. Ved endene er bredden henholdsvis 6 og 6,5 cm, mens tykkelsen der er 4,5 cm. Tversnittet er firesidig ved endene, mens det paa midten nærmest er ovalt. I hver ende er det utskaaret et avlangt hul. Stangen er ganske uten ornamenter. De skarpe kanter er avglattet ved endene, saa at endepartiene virker facettert. I hver ende er det fra smalsiden drevet ind en spiker med stort hode. Den har vel tjent til at fastholde det træstykke som har været indtappet i hullet. GUSTAFSON antok at den hadde været anbragt som nedre stang i høire langside.

Nr. 210, som nu ikke er mærket med noget bokstav, men som antagelig er identisk med C. *Langstok* av *ask*, som er 3,40 m lang, og hvis bredde paa midten er 4,5 cm, mens tykkelsen sammesteds er ca. 3,5 cm. Ved enden er bredden henholdsvis 5,5—6 cm, mens tykkelsen er ca. 4 cm. Tversnittet er overalt firesidig. I hver ende er det utskaaret et avlangt hul. Denne stang er ganske uten ornamenter. Den er sammensat av ca. 21 brudstykker. Efter maalene maa den være identisk med C paa modellen og ifølge GUSTAFSON antagelig ha tjent som nedre stang i venstre langside.

Nr. 211 F. En firesidig *stang* av *ask*, som er bevart i fragmenter. Endel av stangens endeparti mangler nu. Den maaler naar fragmentene er oplagt i række, ca. 1,80 m, men den oprindelige længde har vistnok været 1,90 m, som ved nr. 188 H og nr. 211 B. Bredden og tykkelsen er paa midten 4 cm. I denne ende har det været anbragt en tap, som har været skaaret ut i stangen, men tappen er nu avbrutt inde ved stangens ende. Stangens anden ende er meget fragmentarisk bevart, men det kan ialfald sees at det ogsaa har været en tap i denne ende. Denne stang er ganske uten ornamenter. GUSTAFSON antok at stangen hadde tjent som opstander ved den ene ende av høire langside.

Nr. 211 B. En firesidig *stang* av *ask*, bevart i fragmenter som passer sammen i bruddene. Længden er 1,90 m, bredden er paa midten 4,5 cm og tykkelsen sammesteds 4 cm. Bredden ved endene er 6,5 cm. I begge ender er tilskaaret en tap av nærmest firesidig tversnit. *Listforsiringen* er den samme som findes ved nr. 187—88 E; paa den ene bredside er det ornamenter langs begge kantene, ved den anden bredside findes ingen ornamenter. Paa den ene smalside findes listforsiring ved begge kanter, paa den anden smalside bare ved overkanten. Listforsiringen bestaar ytterst ved randen av en dobbelt konturlinje, saa følger et fordypet parti og saa igjen et dobbelt sæt av linjer. Efter GUSTAFSONS merker paa modellen har den tjent som opstander ved den ene ende av venstre langside.

Nr. 238 D. En firesidig *stang* av *ask*, bevart i fragmenter. Endel av stangens midtparti er det bare bevart ganske tynde fragmenter av. Den maaler nu naar fragmentene er oplagt i række, ca. 1,90 m. Bredden er paa midten ca. 4,2 cm, mens tykkelsen

sammesteds er 4 cm. Ved enden er tykkelsen 5 cm. I begge ender har det været utskaaret en tap. Men begge tappene er nu avbrutt inde ved roten. Stangens to bredsider har været prydet med den samme listforsiring som ovenfor er beskrevet ved nr. 211 B. Lignende listforsiring findes ogsaa ved smalsidenes ene kant, men ikke ved den anden. GUSTAFSON antok at denne stang hadde været anbragt som en av opstanderne i rammeverkets reisverk.

Nr. 188 H. En firesidig stang av ask, som er 1,90 m lang, og hvis bredde er 5 cm paa midten, mens tykkelsen sammesteds er 3 cm og ved endene 4 cm. I stykkets

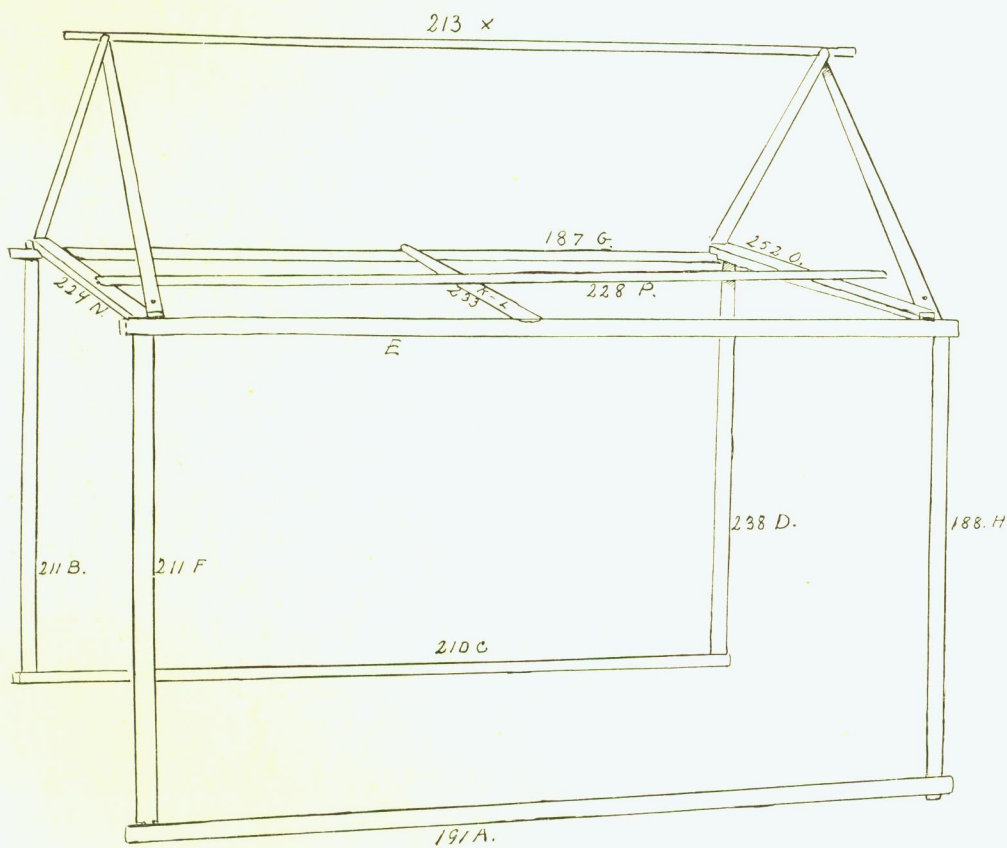

Fig. 164. Skisse av rammeverket, med angivelse av de enkelte deles nummer.

firesidige endeparti har det været utskaaret en avlang 3 cm bred tap, hvormed stangen har været fæstet. Denne er nu avbrutt, saa at bare en liten stump er bevart. I den anden ende har været en avlang tap, som har været 3,8 cm bred, men endel av denne mangler nu.

Listforsiringen har ved dette stykke været utskaaret paa bredsidene aldeles paa samme maate som ved foregaaende nr.; dog er ornamentene i den ene ende ved to av bredsidenes kanter ikke ført helt frem til enden av stangen. Smalsidene er ganske uten

ornamenter. GUSTAFSON antok at den hadde været anbragt som høire opstander ved den ene ende mellom langstængene E og A paa skissen *fig. 164*.

Nr. 187—88 E. En firesidig stang av ask, som er 3,45 m lang, og hvis bredde paa midten er 5 cm, mens tykkelsen sammesteds bare er 3 cm. Ved endene er det utskaaret et avlangt hul. Stangens tversnit er overalt firesidig med skarpe kanter. Langs begge stangens bredsider er anbragt en *listforsiring*. Ytterst ved randen finnes en dobbelt konturlinje, saa følger et fordypet parti og saa et dobbelt sæt av linjer igjen. Det samme sæt av linjer og fordypninger findes ogsaa ved den anden kant av bredsiden. Av et efterlatt notat av GUSTAFSON sees det at han antok at listforsiringen var utført i ett, med *ett* instrument i den hele bredde. Ved smalsidene er den samme listforsiring gjentatt, men bare ved overkanten. GUSTAFSON antok at den hadde været anbragt som øverste stang i høire langside.

Nr. 224 N. En firesidig stang av ask sammensat av 10 brudstykker. Det ser ut til at det mangler litt paa midten. Den oprindelige længde er ca. 2,21 m. Bredden er paa midten og ved endene 5 cm. Tykkelsen er ca. 3 cm. I hver ende er det skaaret en firesidig tap, som er 5,5 cm lang. Ifølge GUSTAFSONS model antages denne stang at ha tjent som den ene av de to øvre tverstænger i gavlene paa rammeverket.

Nr. 187—188 G. En firesidig stang av ask, som er 3,40 m lang, og hvis bredde er 4,5 cm og tykkelse paa midten likeledes 4,5 cm. Ved endene er stangen noget bredere, ca. 5,5 cm. I begge ender er det utskaaret et avlangt hul med avrundede ender. Den er sammensat av ca. 12 brudstykker. Omtrent 1,30 m fra den ene ende mangler et 4,5 cm langt stykke. Denne stang er ganske uten ornamenter. GUSTAFSON antok at den hadde været anbragt som øverste stang i venstre langside (G paa *fig. 164*).

Nr. 252 O. En firesidig stang av ask, bestaaende av 4 brudstykker. Den foreligger komplet, men er noget forbøiet paa midten, saa at den ikke har kunnet sammensættes. Længden er nu ca. 2,21 m. Bredden er paa midten og ved endene 5 cm. Tykkelsen er 4 cm. Den ene bredside er prydet med den samme *listforsiring* som forekommer ved flere av de tidligere beskrevne stænger, som f. eks. nr. 187—88 E. Derimot mangler listforsiringen helt paa den anden bredside. I begge ender er det skaaret en firesidig tap. Av notatene paa GUSTAFSONS model sees det at han antok at denne stang hadde tjent som den ene av de to øvre tverstænger i gavlene paa rammeverkets reisverk (se *fig. 164*).

Nr. 233 K eller L.

Ifølge hovedregistret skal nr. 233 være en halvrund, flat askestang med spiker i enden, hvilket stemmer med det nedenfor beskrevne stykke. Denne stang kan beskrives saaledes:

En halvrund stang av ask, bestaaende av i alt ca. 22 sammenhørende brudstykker. Den samlede nuværende længde er 2,23 m. Bredden er ved midten 5,9 cm og ved den

ene ende 4,7 cm. Tykkelsen paa midten er 3,6 cm og ved den ene ende 2,3 cm. Det andet endeparti er avbrutt og mangler. Undersiden er flat, oversiden buet. Stangen er ganske uten ornamenter. Av det ene bevarte endeparti sees det at stangens ender har været avflatet og har ligget an mot et andet træstykke og været fæstet til dette ved en nagle. GUSTAFSON antok at denne stang hadde været anbragt som rammeverkets midtre tverstang mellem de to øvre langstokker E og G.

Nr. 228 P. *Rund stang* av *furu* eller *gran*, som er 3,40 m lang. Tversnittet er rundt, og tykkelsen er paa midten 4,5 og ved endene 3,5 cm. I hver ende er det tilskaaret en tap. Ved hjelp av en spiker maa stangen ha været fæstet til et andet træstykke. Stangen er ganske uten ornamenter. Av GUSTAFSONS model sees det at han antok at denne stang hadde ligget som en langsgaaende stang fra tverstang til tverstang øverst i rammeverket, saaledes at dens flate ender var fæstet til rammeverkets tverstænger N og O (se *fig. 164*).

Nr. 212. *To firesidige stænger* av *ask*, som rimeligvis har været anbragt med den ene ende i kryds og med den anden ende fæstet til rammeverkets tverstænger, og som saaledes har gjort tjeneste som en slags *vindskier* (se bind I *fig. 56* og her *fig. 164*). Disse stænger kan beskrives saaledes:

a) Den *ene stang* er 1,53 m lang og 5 cm bred paa midten, hvor tykkelsen er 2,8 cm. Bredden er ved den nedre ende 5,5 cm og tykkelsen ca. 4,5 cm. Stykket har den samme *listforsiring* paa bredsidene som er beskrevet ovenfor ved nr. 187—88 E. Derimot mangler al *listforsiring* paa smalsidene. I nedre ende er stangen tilhugget paa skraa fra begge sider, dog sterkest fra den ene side, saa at det fremkommer et flatt endeparti, som sees at ha ligget an mot et andet træstykke, til hvilket det har været fæstet ved en firesidig tap. I øvre ende har denne stang et rundt hul, forøvrig er den avslaat ved siden av hullet, men det er sandsynlig at det her har været tilskaaret en halvcirkelformet aapning, saaledes som ved b nedenfor. Stangen er sammensat av ca. 15 brudstykker.

b) Den *anden stang* er 1,53 m lang og 5 cm bred paa midten. Tykkelsen er paa midten ca. 2,5 cm. I øvre ende er den største bredde 7,2 cm og tykkelsen 2,4 cm. Stykket har samme *listforsiring* paa bredsidene som foregaaende. Derimot er smalsidene uten ornamenter. Den er i nedre ende tilhugget paa samme maate som foregaaende. I øvre ende er det utskaaret en halvrund aapning. I øvre endes bredside findes en klinknagle av jern. Denne stang er sammensat av ca. 17 brudstykker.

Stængene a og b har i øvre ende været anbragt krydsvis med den halvcirkelformede aapning mot hinanden, og i den aapning som derved fremkommer har mønsaasen nr. 213 X været anbragt.

Nr. 307. *To firesidige stænger* av *ask* av samme hovedform som nr. 212, som har været anbragt paa samme maate som denne, med den ene ende i kryds og med den

anden ende fæstet til rammeverkets tverstænger. Stængene har altsaa gjort tjeneste som en slags *vindskier*.

a) Den *ene stang* er 1,56 m lang og 5 cm bred paa midten, hvor tykkelsen er 2,5 cm. Bredden og tykkelsen ved den nedre ende er 5 cm. Stykket har den samme listforsiring paa breddsidene som er beskrevet ovenfor ved nr. 187—88 E. Derimot synes al listforsiring at mangle paa smalsidene. I nedre ende er stykket tilhugget paa skraa fra begge sider, dog sterkest fra den ene side, saa at det fremkommer et flatt endeparti, som sees at ha ligget an mot et andet træstykke, til hvilket det har været fæstet ved en firesidig tap. I øvre ende er formen saaledes som angit paa nr. 212 b ovenfor. I midten er det anbragt et rundt hul for en nagle. I den ene side er det utskaaret en halvrund fals. Stængene a og b har efter GUSTAFSONS antagelse været anbragt krydsvis med de halvrunde falser mot hinanden som vindskier i rammeverkets gavler. Mønsaasen P har antagelig været anbragt i denne aapning (*fig. 164*). Stangen a er sammensat av 5 brudstykker.

b) Den *anden stang* er av samme form som foregaaende, men adskillig daarligere bevart. Dens længde er ca. 1,55 m. Dens øvre ende er avslaat, saa at bare litt av den halvrunde aapning er bevart. Nedre ende er bevart hel, men sterkt skadet ved tryk og støt. Den bestaar nu av 21 brudstykker. Samme *listforsiring* gjenfindes som ved a.

Nr. 213 X. *Mønsaasen* er av *ask* og har rundt tversnit. Den er nu ca. 3,27 m lang. Imidlertid kan længden ikke angives sikkert, da stangen foreligger i mange brudstykker og ikke alle disse passer sammen i bruddet. Et enkelt 15 cm langt brudstykke passer ikke sammen med det øvrige. Den samlede længde har derfor antagelig oprindelig været noget større, hvilket ogsaa skulde passe godt med langsiden i rammeverket, som maaler ca. 3,40 m. Stangens tykkelse er paa midten 5 cm, ved endene 4 cm. Stangen er ganske uten ornamenten. Den bestaar nu av ca. 25 større brudstykker. Av notatene paa modellens stænger sees det at GUSTAFSON antok at denne stang hadde tjent som mønsaas ved rammeverket (se *fig. 164*).

I det følgende er beskrevet endel stænger hvis plads i rammeverket ikke har kunnet bestemmes.

Saavidt det kan sees av hovedregistrets meget knappe oplysninger, skal a og b nedenfor ha nr. 233, men dette er ikke helt sikkert.

a) En flat *firesidig stang* av *ask*, som nu er brutt i mange stykker. Endel av stangen mangler. Stykkene maaler nu oplagt i række 1,22 m, men hvis stangen har tjent som tverstang, har den hat en længde av ca. 2,21 m. Bredden er paa midten ca. 4 cm, ved endene 5 cm. I hver ende er det tilskaaret en firesidig tap. Omtrent 1 cm fra selve stangens avslutning er anbragt et rundt hul, hvorigjennem det har gaat en spiker hvorved stykket har været fæstet til et andet træstykke. Den ene bredside er prydet med samme

listforsiring som findes paa flere av de ovenfor beskrevne stænger. Smalsidene og den anden bredside er uten ornamenter.

b) *Fem brudstykker* av en flat, firesidig *stang* av *ask*, som mulig har hørt til foregaaende stang, men som ikke nu kan sammenpasses med den. Stykkene maaler oplagt i række 75 cm, men et brudstykke kan ikke sammenpasses med det øvrige. Bredden er ca. 4 cm og tykkelsen ca. 2,2 cm. Listforsiringen er den samme som findes ved de i det foregaaende beskrevne stykker, men er kun anbragt paa den ene bredside. Nær den ene nuværende ende har stangen en utvidelse med et hul i. Bredden er paa dette sted 6 cm. Derefter smalner stykket igjen av, men er saa avbrutt. Listforsiringen følger her stangens kanter paa begge sider av hullet. Om dette er et gammelt endeparti eller stangen har hørt sammen med a ovenfor og det hele har været en stang med en utvidelse paa midten, kan ikke avgjøres paa grund av den fragmentariske tilstand hvori stykket er bevart. En skisse i GUSTAFSONS hovedregister ved dette nr. kunde tyde paa det sidste, men spørsmålet lar sig ikke nu avgjøre.

Nr. 211 M. Ca. 19 fragmenter av en *rund stang* av *ask*. Av stykkene passer bare en mindre del sammen i bruddet, om det end er temmelig sikkert at de hører sammen. Oplagt i sammenhengende række gir de stangen en længde av ca. 2,20 m. Stangens tykkelse paa midten er 4,8—5 cm. Gjennem begge ender er det boret et hul, hvori det har været anbragt en spiker, som nu mangler. Antagelig har stangens flate side ligget an mot en anden stang.

Rammeverkets stænger fandtes i forskibet. Deres plads fremgaar av planen i bind I pl. XV. Forøvrig kan det henvises til de opplysninger om fundforholdene som er meddelt av A.W. BRØGGER i bind I s. 68.